

Handläggare
Magdalena Möne
08-508 26 247**Till**
Trafiknämnden
2020-09-24

Upprustning av Hässelby torg. Genomförandebeslut, etapp 2.

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till genomförande av projekt upprustning av Hässelby torg etapp 2 till en investeringsutgift om 29 mnkr
2. Trafiknämnden anmäler beslutet till Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.
3. Trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att genomföra upphandlingar samt teckna avtal inom ramen för föreliggande genomförandebeslut.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefBengt Stenberg
AvdelningschefElisabeth Rosenquist Saidac
Enhetschef

Sammanfattning

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar att genomföra etapp 2 av upprustning av Hässelby torg till en investeringsutgift om 25 mnkr och option om 4 mnkr, förutsatt att trafiknämnden beviljas finansiering för optionen genom centrala medel för trygghetsskapande åtgärder. Byggstart är planerad till våren 2021 och färdigställande under vintern 2022.

Torget är ett av flera centrumtorg inom stadsdelsområdet och har av stadsdelsförvaltningen identifierats som problematiskt med

avseende på öppet missbruk och otrygghet. Ett omfattande samverkansarbete pågår för att öka tryggheten.

Syftet med projektet är att skapa ett grönare och tryggare torg, en mötesplats för alla boende i Hässelby och en målpunkt i Stockholm.

I projektet planeras en utveckling av torget med avseende på trafiksäkerhet, tillgänglighet, funktion, gröna värden, trygghet och jämställdhet.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i februari 2017 (utl. 2017:30, dnr 171-1292/2016) Grönare Stockholm, riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden. Riktlinjerna syftar till att generellt stärka stadens gröna kvaliteter i alla stadsdelar. I kommunfullmäktiges budget 2017 utökades också trafiknämndens investeringsbudget med 300 mnkr under åren 2017-2019, med avsikt att genomföra satsningar på gröna rum och parker i de sju stadsdelar som utpekats som särskilt prioriterade.

En av dessa satsningar rörde Hässelby torg, och i februari 2020 togs ett reviderat genomförandebeslut för etapp 1. -

Bild 1 kartbild av Hässelby torg med omgivning.

Med anledning av Stockholm vatten och avfalls (SVOA) ledningsrenoveringar har genomförandet av *Hässelby torg* delats upp i 2 etapper. Etapp 1 som påbörjades i april 2020, finansieras med medel från Grönare Stockholm. Etapp 2 som detta genomförandebeslut avser, ingår i kontorets ordinarie investeringsbudget som en del av stadens satsning på tryggare torg.

Etapp 1 omfattar huvudsakligen entréerna och de delar av torget som ligger mot Loviselundsvägen. Etapp 2 omfattar entréerna mot parkrummen och mot Astrakängsgatan. Etapp 2 berörs av Stockholm vatten och avfalls arbeten på torget som pågår under

2020. Byggstart planeras därför till 2021. Både etapp 1 och etapp 2 har samma ambition för torgets utveckling med avseende på trafiksäkerhet, tillgänglighet, funktion, gröna värden, trygghet och jämställdhet. Syftet är att skapa ett tryggare, grönnare och mer inbjudande mötesplats för Hässelbyborna och en målpunkt i Stockholm. Etapp 2 är större till omfattning än etapp 1 och byggtiden bedöms till två år till skillnad från etapp 1 som förväntas bli klart på ett år.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Kontoret har haft samråd med Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, fastighetsägare och verksamhetsutövare i samband med planering och programarbete.

Mål och syfte

Hässelby gårds centrum bedöms ha potential att utvecklas till en mer levande stadsmiljö. Tryggheten kan ökas genom att skapa ett attraktivare offentligt rum. Projektet tas upp som en del av stadens satsning på torg, bland annat för att torget behöver stärkas utifrån tillgänglighet, jämställdhet, trygghet, har problem med olovlig trafik, torghandeln behöver utvecklas och en av huvudentréerna går genom en illa upplyst tunnel.

Etapp 1 av upprustningen av Hässelby torg finansieras med medel från Grönare Stockholm. Stadens övergripande mål inom arbetet med Grönare Stockholm består av att stärka stadens gröna kvaliteter i alla stadsdelar. Det är också målet med etapp 2 av projektet.

Syftet med projekt Hässelby torg är att skapa ett grönnare tryggare torg. En mötesplats för alla boende i Hässelby och en målpunkt i Stockholm.

Befintlig situation

Hässelby torg är ett av flera centrumtorg i stadsdelen med ett relativt stort utbud av service, handel och vård. Stadsdelsförvaltningens huvudkontor ligger också vid torget. Stadsdelsförvaltningen har i sin analys identifierat vissa problem kring torget och ett intensivt arbete pågår för att vända utvecklingen i positiv riktning. Torget är också utsett som ett av tre pilotprojekt för att utveckla stadens metoder för platssamverkan.

Bild 2 bild av torget mot västnordväst med stadsdelens huvudkontor i fonden.

Nedan redovisas en sammanfattning av problem och behov kring torget.

- Hässelby gård är ett av stadsdelsförvaltningens fokusområden på grund av lägre valdeltagande än i övriga stadsdelen.
- Behov av trygghetsskapande insatser och allmänt platslyft har lyfts fram i de medborgardialoger som genomförts.
- Önskemål från boende om ett grönare Hässelby torg.
- Tidigare problem med alkoholmissbruk har utvecklats till öppen narkotikaförsäljning på torget och angränsande ytor. Allt färre Hässelbybor väljer att vistas på platsen.
- Torget ingår i ett slitet men välanvänt park-torgstråk som är ett viktigt kommunikationsstråk för gående mot tunnelbanan, Hässelbygårds skola, Loviselundsskolan och ett stort antal förskolor i närområdet.
- Utveckling av ekosystemtjänster. Hässelby torg ingår i avrinningsområdet för sjön Råcksta träsk och är en av många källor som bidrar negativt till vattenkvaliteten.

Åtgärdsförslag

Med utgångspunkt i programhandlingen beskrivs genomförandet nedan, både tematiskt utifrån generella ämnesområden, därefter platsspecifikt utifrån geografisk belägenhet inom projektområdet.

Bild 3 Det aktuella projektområdet begränsas av vit heldragen linje.

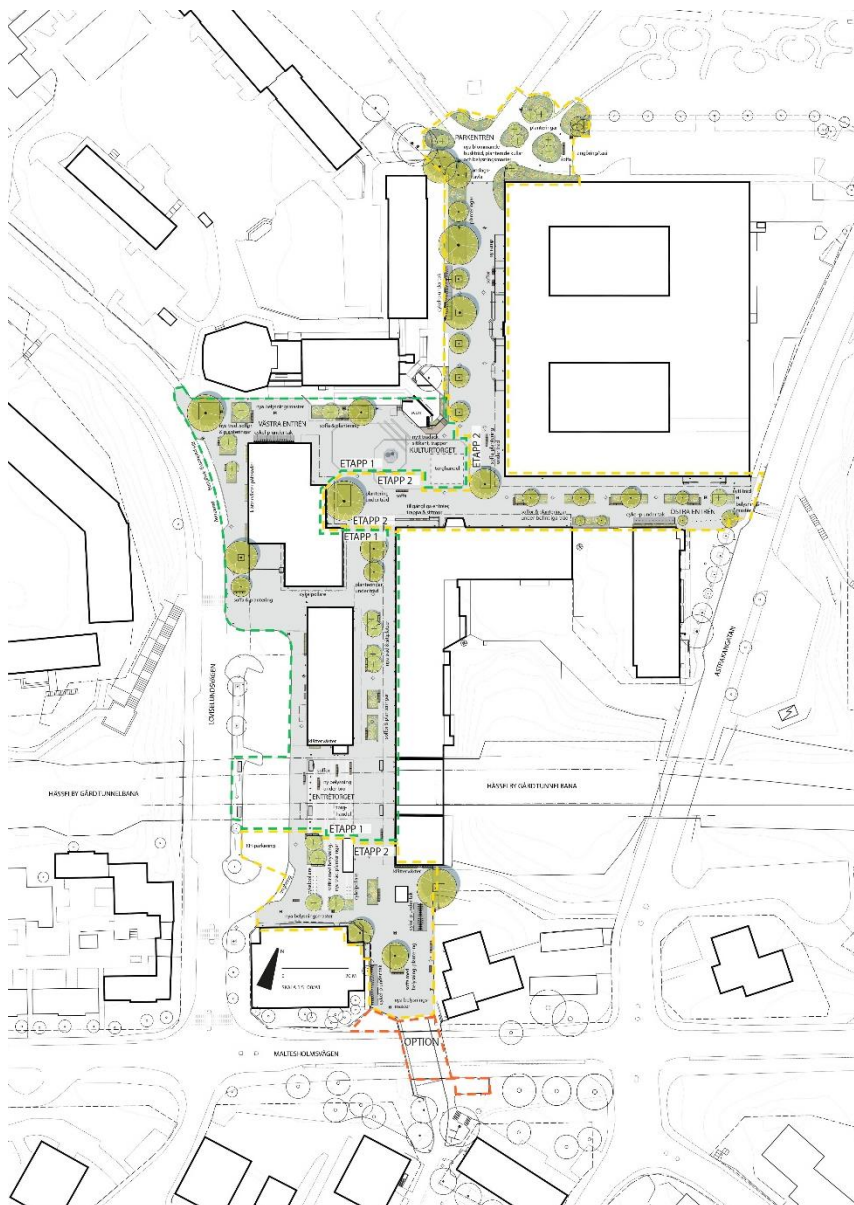

Bild 4 Etapp 2 omgärdas med gul och röd streckad linje. Den röda delen utgör optionen.

Insatser i etapp 2 beskrivna med utgångspunkt i plats **Parkentrén/Norra entrén**

- Entré mot parken vid stadsdelsförvaltningen får stora planteringar med buskar och perenner i lätt upphöjda bäddar av kolmakadam. Planteringarna utgör en mjuk anslutning till parken utan att hindra sikten. Idag är ytan sönderkörd av olovlig trafik. Planteringar tillsammans med pollare utförs som trafik hinder. En sittplats iordningställs vid vändplatsen mot parken för den som inte väljer att bli hämtad av taxi och färdtjänst i garaget dit det går hissar.
- Träd nära fasad fälls för bättre uppsikt över platsen och för att ge bättre placerade träd som också får gynnsamma

förutsättningar att utvecklas och bidra med ekosystemtjänster. Växtbäddrenovering utförs för befintliga träd.

- Cykelställen får nya genomsiktliga tak med belysning.
- Bättre belysning
- Justering av ledstråk som idag ligger i låglinje och av den anledningen ofta har vatten stående eller är isig.

Entré mot Astrakangatan

- Bättre belysning.
- Sittplatser.
- Planteringsytor och nya och befintliga träd med växtbäddar som skapar bättre förutsättningar för träden att utvecklas bra och bidra med ekosystemtjänster.
- Möjlighet för fastighetsägarna till gröna väggar.
- Justering av ledstråk.

Del av entrétorget

- Ny beläggning med granit i mönster med smågatsten och betongplattor.
- Sittplatser.
- Planteringsytor och nya och befintliga träd med växtbäddar som skapar bättre förutsättningar för träden att utvecklas bra och bidra med ekosystemtjänster.
- De stökiga ytorna bakom kiosken görs om till en välkomnande entré för gående till torget.
- Sittplatser och planteringar ersätter parkeringen.
- Inlastningsficka anläggs för de lokaler som saknar inlastning från andra sidan fastigheterna.
- Ledstråk förbättras.
- Bättre belysning.
- 5 parkeringsplatser tas bort.
- Tillgänglig parkering anläggs i nytt läge.

Option: Tunnel under Maltesholmsvägen

- Tunnelväggarna av kakel tvättas och trasigt kakel byts ut.
- Tunneltaket målas vitt och belysning integreras i taket.
- Kassetter av emaljerad plåt sätts upp på delar av ena sidan i tunneln. På plåtarna görs en permanent utställning som kan handla om Hässelby gård och om tunnelutsmäckningarna.
- Tunneln får ett sammanhängande golv för att gående ska prioriteras tydligare.
- Trottoarer i tunneln tas bort då bara gångtrafik är tillåten på torget och det saknas behov att skilja på trafikslag. En genomgående yta ökar tillgängligheten.

Insatser beskrivna utifrån tema

Torgen och stråket har planerats med mer inbjudande entréer för gående medan obehörig trafik har svårare att ta sig in.

Tillgänglighet

Genom översyn av höjdsättningen förbättras tillgängligheten till entréer. Genom att torgens beläggning justerats och ledstråk setts över blir ytorna mer lättorienterade för besökare med nedsatt syn. Ny placering av möbleringen bidrar också till tillgängligheten. Även belysningen är mer genomtänkt för att underlätta tillgänglighet, öka tryggheten och orienterbarheten.

Funktion

Möbleringen syftar till att bjuda in fler grupper av besökare över större del av dygnet och året till det offentliga rummet för att öka den upplevda tryggheten. Scenen med högt symbolvärde för Hässelby får nya planteringar och sittplatser i gradänger för att bättre integreras med torget. Belysningen utvecklas och kompletteras för att skapa trygghet kvälls- och nattetid samt för att betona det offentliga rummets kvaliteter.

Gröna värden

Allt dagvatten leds till växtbäddar på torget för att förbättra förutsättningarna för ett grönt torg. Växtbäddarna på torget blir större och perenner och buskar planteras, vilket saknas på torget idag. Träd med god potential för långt liv ges förbättrade förutsättningar med växtbäddsrenoveringar. Många träd på torget har stått trångt och mörkt och växtbäddar har dessutom efter hand kompakterats av trafiken på torget. När rotandningen inte fungerar i kompakterade växtbäddar växer inte träden och deras lövkronor blir glesa. Det gör att trädens förmåga att leverera ekosystemtjänster blir dålig. De träd som planteras och de träd som sparas ska få bra förutsättningar att utvecklas till vackra friska träd. Totalt i etapp 1 och 2 fälls 32 av de dåliga och sjuka träden och 22 nya träd planteras. 26 st befintliga träd bedöms så livskraftiga att deras växtbäddar renoveras. Vid växtbäddrenoveringen skapas förutsättning för rotandning dessutom tillförs biokol i växtbäddarna som bidrar till den biologiska mångfalden genom att öka förutsättningar för mikroliv i jorden. Biokolet bidrar också i viss mån med rening av dagvatten. Många olika arter av nya träd väljs ut för att ersätta borttagna träd. De arter av träd som placeras ut är anpassade till sitt mikroklimat och variationen av arter bidrar också till

resiliensen (förmågan att anpassa sig till nya förutsättningar) för gatuträd i ytterstaden.

För att ytterligare stärka Hässelbys gröna karaktär har projektet tagit fram förslag på fasadplanteringar som underlättar för fastighetsägarna att ha klätterväxter på sina fasader.

Trygghet

Stadsdelsförvaltningen har i sin analys identifierat problem med narkotikaförsäljning, öppet missbruk och otrygghet och ett intensivt arbete pågår för att vända utvecklingen i positiv riktning. Torget är också utsett som en av tre platser där stadens metoder för platssamverkan utvecklas.

I samarbete med stadsdelsförvaltningen och fastighetsägarna planerar kontoret att genomföra insatser för att förbättra torgets trafiksituation och belysning, skapa en välkomnande och genomtänkt möblering och öka de gröna värdena genom perenner och mer välmående träd. Kontoret har förhoppningar om att insatserna bidrar till ett attraktivt torg med höga vistelsevärden för alla boende, besökare och verksamma i området.

Under projekteringstiden har projektet presenterats i de aktiva samverkansgrupperna i Hässelby. Ett konkret resultat av samverkan är utformningen av belysningen på torget. Centrumägarna investerar i sin belysning i skärmtak och på fasader under 2020. Region Stockholm, via Trafikförvaltningen, tillåter att trafikkontorets belysning monteras på tunnelbanebroarna. Ett annat resultat av samverkan är tidigareläggandet av upprustningen av trappa och ramp framför stadsdelsförvaltningens huvudentré som också genomförs 2020. Sammantaget bidrar det till ett tryggare torg och en bra helhet.

Avvägningar

Kontoret har gjort en avvägning mellan alternativen att begära att SVOA avvaktar med ledningsrenovering eller att SVOA genomför den i samband med torgrenoveringen. Kontoret gör bedömningen att en samordning med SVOA:s ledningsrenovering är att föredra framför en separat ledningsrenovering inom 10 år vilket också skulle få stora negativa konsekvenser på det nu aktuella projektet.

Samordningen med SVOA löper parallellt med att etapp 1 drar igång 2020 och etapp 2 projekteras klart. Inför utskick till

berörda i området samordnar parterna kommunikationen. Kontinuerliga avstämningsmöten hålls och samordnande byggmöten kommer också att hållas kontinuerligt under tiden då både SVOA och Trafikkontoret har byggprojekt på torget.

Kontoret har gjort avvägningar vad avser trygghet och tillgänglighet för åtgärder vid tunnel. Åtgärderna i tunneln som föreslås syftar i första hand till att en av de viktigaste entréerna till torget ska upplevas tryggare. Tillgängligheten kommer därmed samtidigt att kunna stärkas.

De åtgärder som förväntas öka tryggheten som omfattas av detta tjänsteutlåtande är:

- Anpassad belysning i och i anslutning till tunnel
- Rengöring och lagning av trasigt kakel
- Ny utsmyckning på delar av tunnelväggarna
- Breddning av gångytan
- Tvättning av betongväggar utanför tunneln
- Planteringar i glaciser och mot betongväggarna

De åtgärder som förväntas bidra till bättre tillgänglighet och orientering som omfattas av detta tjänsteutlåtande är:

- En anpassad belysning i tunnel
- Anslutande ledstråk
- Breddning av gångytan

Konsekvenser

Trafiksäkerhet

I dagsläget finns problem med obehörig trafik på torget, både i form av leveranser till torghandeln och färdtjänst och sjuktransporter till vårdcentral och stadsdelsförvaltningen, men även privat biltrafik, främst kvällar och helger. Insatser planeras på torget för att underlätta för gående och försvåra och om möjligt förhindra biltrafik på ytorna. Blåljustrafik kommer även fortsatt kunna komma in på torget.

Tillgänglighet

Stora marksättningar på torget har skapat behov av trappsteg och ramper vid vissa entréer. Insatserna kommer att förbättra torgytornas höjdsättning vilket innebär ökad tillgänglighet vid entréer till affärslokaler. Ytornas beläggning justeras också och det skapas ledstråk vilket gör att ytorna blir mer lättorienterade för besökare med synnedsättning. Ny placering av möbleringen bidrar också till tillgängligheten. Även belysningen är mer

genomtänkt för att öka tillgängligheten och tryggheten och förbättra orienterbarheten.

Grönfrågor, biologisk mångfald, resiliens

Torget består i dagsläget i huvudsak av hårdgjorda ytor samtidigt som det utgör en del av avrinningsområdet för Råcksta träsk. Befintliga vegetationsytor är kompakterade och vegetationen har en låg biodiversitet. Genom de planerade insatserna ska torgytornas gröna värden och resiliens utvecklas genom en större mångfald av växter och utökade planteringsytor. Växtbäddarna görs också permeabla (genomträngliga för vatten) för att bättre kunna ta emot och magasinera dagvatten från de omgivande hårdgjorda ytorna. Genom biokol ges växtbäddarna också en renande effekt och bidrar till ökad mikrobiologisk kvalitet.

Jämställdhet och trygghet

En stor del av de planerade åtgärderna, främst god belysning, genomtänkt möblering, attraktiva och mångfunktionella planteringar och ändamålsenliga material kan ge positiva effekter ur ett jämställdhetsperspektiv. Åtgärderna kan också bidra till ökad trygghet vilket gagnar alla delar av befolkningen och i hög grad utsatta grupper som i högre grad än andra tenderar att välja resväg med hänsyn till tryggheten på olika platser. Genom att fokusera på, och skapa, platser som är attraktiva och trygga för kvinnor och barn, visar studier att tryggheten ökar även för andra utsatta grupper.

Tidplan

- Projektering; 2018-2019 (tillsammans med Etapp 1)
- Genomförandebeslut; september 2020
- Upphandling; hösten 2020
- Byggstart etapp 2; våren 2021
- Byggtid 2021-2022

Upphandlingen av entreprenör förväntas vara klar april 2021. Arbetenas omfattning ger att ett färdigställande kan väntas till senhösten 2022.

Ekonomi

Etapp 2 beräknas kunna genomföras under åren 2021-2022 till en investeringsutgift om 30 mnkr. I utgiften ingår option om 4 mnkr avseende tunnel under Maltesholmsvägen, samt ett indexpåslag om 5 procent. Optionen genomförs förutsatt att trafiknämnden

beviljas finansiering genom centrala medel för trygghetsskapande åtgärder.

Projektets totala utgift baseras på ny kalkyl framtagen för bara denna etapp. Kalkylen är baserad på färdigt förfrågningsunderlag. I budget för etapp 2 som togs upp i etapp 1 var inte entrén från parken inräknad. Den tillkommande ytan som nu ingår i förfrågningsunderlaget uppskattas till 4 mnkr.

I tidigare framtagna kalkyler ingick inte heller genomförande av upprustning av tunnel under Maltesholmsvägen och tunnel uppskattas till högst 5 mnkr baserat på liknade arbeten utförda inom trafikkontoret och erfarenhet hos projektledare och upphandlad byggledare. Handling är under framtagande och beräknas vara klara i oktober 2020 i samband med att handlingen slutförs kan en mer exakt kalkyl tas fram. Då behovet av att genomföra optionen helt är baserat på analysen av trygghetssituationen kring platsen avser kontoret att utreda möjligheten att söka trygghetsmedel för tunnel. Inför den senast framtagna kalkylen utökades riskpåslaget och tillkommande oförutsedda kostnader (ÄTA) baserat på den rådande situationen med Covid 19.

	Tidigare nedlagt	Beräknade kommande utgifter	Totalt
	(mnkr)	(mnkr)	(mnkr)
Utgifter			
Utredning och projektering	0,3	0,7	1
Byggherrekostnader inkl. byggledning och risk			3
Entreprenad			19
Index 5 % två år			2
Tunnel, option			4
Summa utgifter			29
Inkomster			
Summa inkomster			
Netto			30

Driftkostnader

Då projektet inte medför några ökade torgytor beräknas inte någon ökning av driftkostnader. Däremot tillkommer perenn- och buskplanteringar både på park- och gatumark vilket kommer att kräva en annan typ av skötsel. Dock beräknas inte detta nämnvärt påverka de framtida driftkostnaderna.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 1,7 mnkr från och med år 2023.

Kapitalkostnaderna, som avser avskrivningar med en genomsnittlig preliminär avskrivningstid om cirka 20 år och intern ränta om 0,5 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

Projektet har identifierat risker som framför allt rör tidplan och samordning med SVOA och den rådande situationen med Covid 19.

Den renovering av ledningspaketet under delar av torgytan som SVOA planerar är inte akut påkallad men kontoret har enligt ovan gjort bedömningen att det är välmotiverat för SVOA att ta tillfället i akt. Med avsikt att minska risken för att ledningsrenoveringen orsakar tidsfördröjningar avser kontoret att ha täta kontakter med SVOA under arbetets gång.

Risken för förseningar i tidplanen är främst kopplade till entreprenadupphandlingen och genomförandet av SVOA:s ledningsrenovering. Den kontinuerliga samordningen med SVOA gör att riskerna för förseningar minskar. Sjukskrivningar av nyckelpersoner kopplat till Covid 19 är också en potentiell risk som projektet hanterar genom strukturerad projekthantering. För att minimera negativa konsekvenser för handel och service förbereds riktade kommunikationsinsatser inom ramen för stadsdelsförvaltningens arbete med platsutveckling och samverkan. Dessa insatser kommer även rikta sig till boende och verksamma i området.

Slut